

KR - Avdeling for kirkeordning
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 26.06.2017

Vår ref: 17/02945-3

Deres ref:

Hørings svar: Forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Oslo bispedømmeråd behandlet på sitt møte 15. juni 2017 sak 55/17: Forslag til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Med dette oversendes rådets vedtak, flertallets og mindretallets begrunnelse til punkt 2.2 og utdypende kommentarer til noen av punktene i høringen.

Oslo bispedømmeråd takker for at rådet ble gitt en utvidet høringsfrist.

Vedtak

Oslo bispedømmeråd vedtar det fremlagte hørings svaret med de merknader som fremkom i møtet:

2.1: Direkte valg eller kombinasjonsvalg:

Oslo bispedømmeråd støtter alternativ 2 i notatet: Direkte valg av alle de leke medlemmene.

2.2. Flertalls- og forholdstallsvalg ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og kirkemøtet:

Et mindretall på tre medlemmer anbefaler alternativ 2) ordning med nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister.

Et flertall på åtte medlemmer anbefaler justert alternativ 4) ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister, uten en nominasjonskomité – intensjonsfrist og listefrist.

2.3 Tilskuddsordning for finansiering av nomineringsgrupper:

Oslo bispedømmeråd ønsker at det innføres en tilskuddsordning til den enkelte nominasjonsgruppe. Tilskuddet brukes til informasjon og trykking av valglister, ut fra en vedtatt (minimums)standard. Om listene får valgte medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøte, bør det gis økonomisk støtte gjennom hele valgperioden, basert på antall valgte medlemmer.

(Siste setning vedtatt mot 3 stemmer)

2.4 Personvalgregler:

OBDR anbefaler at ordningen med å gi inntil tre tilleggsstemmer videreføres. Det bør ikke åpnes opp for å stryke kandidatnavn. Det bør ikke innføres sperregrense for personlig stemmetall. Oslo bispedømmeråd mener også det må være mulig for en liste å sikre én kandidat med et stemmetillegg.

2.5 Valgkretser og stemmekretser:

OBDR ønsker at det skal være mulig å avgi stemme på valgdagen i det prostiet som soknet tilhører.

3.2.2 Manntall:

OBDR ønsker at medlemskapsstatusen settes til selve valgdagen, gitt at velgeren kan framvise dokumentasjon for at innmeldingen har funnet sted.

Manntall for prester og leke kirkelig tilsatte:

OBDR støtter at det opprettes og oppdateres et manntall for stemmeberettigede prester og leke kirkelig tilsatte.

5.1. Valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Oslo bispedømmeråd ønsker at presters stemmerett følger ansettelse i ordnet kirkelig prestedtjeneste, som beskrevet i saksfremlegget. Dagens ordning opprettholdes for feltprestene ved at de avgir stemme i det bispedømmet de tjenestegjør.

5.3 Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Oslo bispedømmeråd støtter at valg til døvemenighetenes valg til lek representant omgjøres til direkte valg, at nominasjonskomiteen består av de leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd. Oslo bispedømmeråd ønsker at det åpnes opp for supplerende nominasjon.

Oslo bispedømmeråd ønsker å opprettholde ordningen med én representant fra Døvekirken i Oslo bispedømmeråd, men foreslår at også Døvekirkenes vararepresentant i bispedømmerådet får møte-, tale- og forslagsrett på Kirkemøtet.

Valg til Kirkeråd (KR) er ikke omfattet av denne høringen, men Oslo bispedømmeråd vil likevel spille inn noen synspunkter. Blandingen av ansatte og leke medlemmer gjør valget utfordrende, spesielt når det også skal tas hensyn til geografi. Med dagens ordning risikerer vi å få medlemmer av KR med veldig få stemmer bak seg i Kirkemøtet. Valgordningen for KR bød derfor gjennomgås i sin helhet.

Flertallets og mindretallets begrunnelse til punkt 2.2:

Flertallsuttalelse: (8 stemmer):

Et flertall på 8 representanter i Oslo bispedømmeråd mener at en videreutvikling av demokratiet i Den norske kirke forutsetter at det legges opp til at det skal stilles flere lister til valg. At det var flere lister ved kirkevalget i Oslo bispedømmeråd, bidro til en viktig vitalisering av debatten og tydeliggjorde motsetningene og valgmulighetene. Dette gjorde at det ble lettere for medlemmene å bestemme seg og finne ut hvem de ønsket å stemme på. Valgoppslutningen i Oslo doblet seg også ved forrige valg.

Kombinasjonen av en liste (Åpen folkekirkes) hvor alle hadde gitt sin tilslutning til et felles valgprogram, og en annen (nominasjonskomitéens) hvor det ikke forelå noe felles program, var problematisk. En slik kombinasjon som skaper asymmetri mellom listene bør unngås i framtiden.

Flertallet i Oslo bispedømmeråd støtter derfor i utgangspunktet at det ikke skal nedsettes en nominasjonskomité dersom en nominasjonsgruppe stiller liste, alternativ 4, men med en viktig justering. Det er viktig at Den norske kirke får til gode mekanismer som sikrer og oppmuntrer til at det skal være flere lister som stiller til valg. For et levende kirkedemokrati forutsetter flere alternativer å velge mellom. Dersom det ved listefristen bare er fremmet én liste, må det derfor settes inn tiltak for å mobilisere en annen liste. Som allerede nevnt, bør det ikke være asymmetri mellom hvordan listene er satt sammen. Det betyr at det i dette tilfellet ikke bør nedsettes en bred nominasjonsliste. Det må finnes andre måter å bidra til at velgerne skal få flere valgmuligheter. En mulighet som vil ivareta dette hensynet, vil være at det gjøres en innsats for at det skal nedsettes en komité som får i oppdrag å bringe fram en

liste med en annen kirkepolitisk profil enn den ene som er innlevert. Et slikt initiativ kan komme fra valgrådet, eller bispedømmerådet.

Mindretallsuttalelse (3 stemmer):

Et mindretall på tre i Oslo bispedømmeråd anbefaler alternativ 2) ordning med nominasjonskomitéens liste og andre lister – samtidige frister.

Mindretallet mener prinsipielt at et system med organiserte kirkepolitiske grupperinger egner seg dårlig for et kirkelig demokrati. Den norske kirke er et trossamfunn, ikke en organisasjon for å organisere uenighet. En oppdeling i kirkepolitiske grupperinger vil kunne virke splittende og fokusere på forskjeller og uenighet heller enn det vi står sammen om. Utviklingen av et kirkelig «partisystem» vil kreve ressurser, både menneskelige og økonomiske. Både penger og tid kan anvendes bedre for å løse kirkens primær oppgaver.

Vi vil advare mot å trekke for store konsekvenser av erfaringene fra valget i 2015, som i stor grad handlet om én bestemt sak. Denne saken vil neppe være tema ved kirkevalget i 2019. Organisasjonen Åpen folkekirke, som stilte liste i ni bispedømmer i 2015, har både før og etter valget framstått som en aksjonsgruppe for én bestemt sak, og i liten grad maktet å opptre samlet i andre saker. Det er uklart på hvilket grunnlag man vil kunne makte å utforme tydelige alternative kirkepolitiske programmer. Etter vår mening egner valg av kirkelige tillitspersoner seg best som et personvalg, der velgerne kan gi støtte til konkrete personer. Her vil personlige egenskaper spille en rolle på linje med standpunkter og prioriteringer i kirkelige saker.

Vi mener samtidig at det skal være mulig å stille andre lister slik som ved menighetsrådsvalget, men denne muligheten bør oppfattes som en sikkerhetsventil, snarere enn det normale.

Det er i Den norske kirke mange som ikke ønsker å medvirke til dannelsen av organiserte kirkepolitiske grupperinger. Dersom det ved bispedømmerådsvalget i 2019 ikke finnes noen nominasjonskomitéens liste, vil disse bli marginalisert både som potensielle kandidater og som velgere. Det er etter vårt skjønn heller ikke tilstrekkelig at det blir nedsatt en nominasjonskomité dersom det bare finnes én liste. At det foreligger to listeforslag er ingen garanti for tilstrekkelig bredde blant kandidatene. Erfaringen fra Sverige viser at ytterliggående grupper kan bruke kirkevalget som en arena for å tiltrekke seg oppmerksomhet.

At et system med ulike kirkepolitiske grupperinger fungerer i Svenska kyrkan, er etter vår mening ikke noe argument for at noe tilsvarende vil fungere i Norge. I Sverige bygger systemet på de etablerte politiske partier med deres nedarvede politiske kulturer. I Norge vil dette være noe helt nytt.

Etter vår mening må valgordningen i 2019 ikke favorisere ett bestemt syn på det kirkelige demokrati. Vi oppfatter det som udemokratisk dersom Åpen folkekirke vil tvinge gjennom et valgsystem som er skreddersydd deres egne interesser og deres syn på hvordan det kirkelige demokrati skal fungere, men ikke tar hensyn til synspunktene til andre grupper.

Av de framlagte modellene, er det modell 2 som best ivaretar vårt standpunkt (Ordning med nominasjonskomitéens liste og andre lister – samtidige frister). Denne modellen er en forsiktig videreføring av nåværende ordning, og representerer en forenkling som gjør den lettere både å administrere og forstå. Nominasjonskomitéens liste bør settes sammen med utgangspunkt i samme kriterier som har vært gjeldende ved de foregående valg med hensyn til geografi, kjønn, kirkepolitisk ståsted, og etter at komiteen har innhentet kandidatforslag fra menighetsrådene. Om kriteriene fra forrige valg blir videreført, kan listen endre navn fra «Nominasjonskomitéens liste» til «Felleslisten», slik det er foreslått i notatet. Vi foreslår at

muligheten for supplerende nominasjon til nominasjonskomiteens liste opprettholdes, uavhengig om det finnes flere lister.

Utdypende kommentarer til noen av punktene i høringen:

Valgreglene, §6-4 d: Antall underskrifter på listeforslaget. (1): I tredje linje introduseres en ny størrelse i det kirkelige demokratiske landskapet: «partiet» og «partiets lokalavdeling». Det bør vurderes om det ikke her skal stå nomineringsgruppe.

2.5.2. Stemmegiving begrenset til eget sokn på valgdagen

Det er positivt at det åpnes opp for at velgeren kan gi sin stemme til soknet innenfor fellesrådsområdet (kommunen). Kirkerådet mener at det kan være vanskelig å gjennomføre i de store byene på grunn av størrelsen og antall fremmede stemmer i valglokalene. Oslo bispedømmeråd foreslår derfor at det i de store byene åpnes opp for at det kan være mulig å avgi sin stemme til sitt sokn i det *prostiet* soknet hører til under. I mange tilfeller vil det kunne ivareta velgerens behov for å avgi stemme til kirkevalget der de er. De fremmede stemmene legges i stemmekonvolutter og legges i egnet beholder.

4.4 Forhåndsstemmegivingen

Det blir mer vanlig å forhåndsstemme ved de offentlige valgene. Ved kirkevalget 2015 var det mange av velgerne som etterspurte en bedre tilrettelegging av muligheten for å avgi forhåndsstemme til menighetsrådsvalg og kirkevalg. Forhåndsstemmegivingen må prioriteres for å få opp stemmegivingen, og man bør være både kreativ og ambisiøs i arbeidet for å imøtekomme velgerens ønske om å avgi forhåndsstemme på et sted og til en tid som oppleves som tilgjengelig. Oslo bispedømme har gode erfaringer med at soknene i et prosti har samlet seg om et felles sted i prostiet som er åpent i forhåndsstemmeperioden. En slik løsning bør anbefales. Det vil være ulike muligheter og behov for forhåndsstemmegiving i landet og i de enkelte sokn. En samling av forhåndsstemmemuligheter vil sikre at forhåndsstemmingen starter den dagen manntallet legges ut til gjennomsyn, og at det ikke er avhengig av det enkelte sokns ferieavvikling. Manntallet skal legges ut senest 10 august, samsvarende med den datoen da forhåndsstemmingen er anbefalt å starte. Det har ved tidligere valg vært vanskelig å overholde frist for utlegging av manntall i det enkelte sokn, fordi personalet på menighetskontoret ikke er ferdige med avvikling av ferie. Det bør i retningslinjene presiseres at framlegging av manntallet for soknet kan legges fram på et felles sted i prostiet eller i fellesrådsområdet. Prostiet virker naturlig der hvor det fellesrådet betjener flere prostier, som i Kirkelig fellesråd i Oslo. Det samme gjelder for forhåndsstemming. Forhåndsstemmingen kan med fordel samles på et eller flere steder i prostiet/fellessrådsområdet, der kontoret er betjent fra 10. august og den daglige åpningstiden tilsvarer normal åpningstid for kontorer som betjener offentligheten (jf. valgreglene §2-11).

Forhåndsstemming i private hjem bør også reguleres, enten i regelverket eller valghåndboka. Blant annet bør det presiseres at det skal være to personer til stede i tillegg til velgeren når stemmen skal avgis, dette for å sikre at det ikke blir utøvet valgagitasjon. (Jf. § 9-5 Stemmegiving utenfor valglokalet: Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, kan vedkommende avgi stemme til to stemmemottakere umiddelbart utenfor valglokalet)

Konkret til regelverket.

Rettelser til § 15.2 (4) I setning to savnes *valg til* slik at setningen lyder: Kirkerådet skal kjenne valg til bispedømmeråds- og kirkemøtet i et sokn ugyldig (...)

Valghåndboka: Reglene forutsetter at valghåndboka til Kirkevalget 2019 oppdateres nøye slik at tilrettelegging av forhåndsstemming, krav til stemmelister, valglokalenes tilgjengelighet og utforming m.m. blir konkretisert i en langt større grad enn i 2015, hvor mangel på konkretisering i noen situasjoner førte til en ikke tilfredsstillende tolkning. Mange av klagen som kom inn etter Kirkevalget 2015, skyldes lite tilfredshet over valglokalets utforming. OBDR henviser til rådets evaluering av kirkevalget 2015, som ble sendt til Kirkerådet.

Med vennlig hilsen

Elise Sandnes e.f.
Stiftsdirektør

Gry Friis Eriksen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
KR - Avdeling for kirkeordning

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO